

GUIA DOCENT
HISTÒRIA DE GRÈCIA I ROMA

Coordinació: PANOSA DOMINGO, MARIA ISABEL

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	HISTÒRIA DE GRÈCIA I ROMA		
Codi	100032		
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA		
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter
	Grau en Història	1	OBLIGATÒRIA
Modalitat	Presencial		
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6		
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA
	Nombre de crèdits	3	3
	Nombre de grups	1	1
Coordinació	PANOSA DOMINGO, MARIA ISABEL		
Departament/s	HISTÒRIA		
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	60 hores lectives presencials 90 hores de treball autònom de l'alumne		
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.		
Idioma/es d'impartició	Català		
Distribució de crèdits	3 crèdits teòrics 3 crèdits pràctics		

HISTÒRIA DE GRÈCIA I ROMA 2022-23

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
PANOSA DOMINGO, MARIA ISABEL	mariaisabel.panosa@udl.cat	6	Contacteu per correu electrònic per concertar tutoria

Informació complementària de l'assignatura

L'objectiu d'aquesta assignatura és l'estudi de les civilitzacions de l'antiga Grècia i Roma des de les cultures de l'edat del bronze a l'Egeu fins a la caiguda de l'Imperi romà. Els continguts se centren en el seu desenvolupament històric, però també es tractaran els aspectes més rellevants de la seva societat i cultura (organització política, sectors socials, llengua, religió, etc.).

Les sessions magistrals es complementaran amb material iconogràfic, cartogràfic i audiovisual. També s'analitzaran fonts escrites escollides a partir de fonts epigràfiques i d'obres geogràfiques i historiogràfiques. Una selecció de fonts arqueològiques completarà el conjunt de materials d'anàlisi, que constitueixen expressions de primera mà de la civilització clàssica al llarg de la seva evolució.

L'anàlisi d'aquestes fonts es projecta metodològicament com una iniciació a les diferents tècniques dedicades a l'estudi de l'antiguitat grecoromana, alhora que té com a finalitat essencial desenvolupar el pensament crític en la comprensió de la història de l'àmbit clàssic.

Objectius acadèmics de l'assignatura

O1: Conèixer i utilitzar la terminologia i les diferents tècniques emprades en l'estudi de la història. Ser capaç de cercar informació de fonts diverses des d'una perspectiva crítica.	O2: Assolir uns coneixements bàsics sobre els principals períodes històrics de la zona d'estudi i les seves característiques, així com conèixer les principals fonts per al seu estudi.	O3: Analitzar i reflexionar críticament sobre les fonts textuals i arqueològiques, i també interpretar mapes, imatges, etc.	O4: Desenvolupar l'habilitat de gestionar la informació: capacitat d'anàlisi i síntesi, elaboració d'un discurs coherent i sintètic sobre els coneixements adquirits i desenvolupament d'un raonament crític. Utilitzar adequadament els termes tècnics i els conceptes clau tractats durant el curs.
---	---	---	---

Competències

COMPETÈNCIES DE LA MATÈRIA

CB3 Capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de l'àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'indole social, científica o ètica.	CB4 Que l'estudiant pugui transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.	CG5 Reconèixer els principals fets i processos de canvi i continuïtat de la humanitat en una perspectiva diacrònica.	Altres competències que no són de la matèria, però són de la titulació.	Altres competències que no són de la titulació.
---	--	--	---	---

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Introducció en la metodologia i terminologia històrica. Conèixer i accedir als materials i eines de referència en la matèria: consultar i emprar correctament la bibliografia crítica fonamental amb l'ús de les eines bàsiques de recerca bibliogràfica.	Conèixer i contextualitzar les diferents cultures de l'antiga Grècia i Roma: saber situar els seus orígens i desenvolupament històric, així com una bona comprensió de les principals fonts per al seu estudi. Comprendre els contextos en què s'originen i el dinamisme d'aspectes crucials com l'aparició de l'urbanisme, l'escriptura, l'estat, etc.	Familiaritzar-se amb les fonts primàries i la literatura més rellevant sobre el tema: anàlisi i reflexió crítica de les fonts (aportacions, problemàtiques, limitacions, etc.)	Exposar oralment i per escrit de forma organitzada i coherent els coneixements adquirits, així com la utilització adequada de la terminologia específica de la disciplina.
---	---	--	--

Continguts fonamentals de l'assignatura

BLOC I. GRÈCIA

Tema 1. Introducció: marc geogràfic i cronològic, fonts, metodologia i terminologia

Tema 2. L'Egeu durant l'edat del bronze

- 2.1. La civilització ciclàdica
- 2.2. La civilització minoica
- 2.3. La civilització micènica

Tema 3. L'època fosca

Tema 4. L'època arcaica

Tema 5. L'època clàssica

Tema 6. L'època hel·lenística

Tema 7. Societat

Tema 8. Economia

Tema 9. Religió

Tema 10. Aspectes culturals

BLOC II: ROMA

Tema 1. Introducció: marc geogràfic i cronològic, fonts, metodologia i terminologia

Tema 2. L'edat del ferro a la península itàlica

Tema 3. L'època arcaica

Tema 4. La República

Tema 5. L'Imperi

5.1. L'alt Imperi

5.2. El baix Imperi

Tema 6. La dissolució de l'Imperi

Tema 7. Societat

Tema 8. Economia

Tema 9. Religió

Tema 10. Aspectes culturals

Eixos metodològics de l'assignatura

activitat	CODIFICACIÓ / descripció / tipologia TPD	Classe magistral (M)	Presentació dels temes, discussió col·lectiva de diverses fonts (textos, mapes, objectes, plànols, etc.)	Seminaris (S)	Pràctiques (P)	Es faran diverses pràctiques al llarg del curs: exercicis i comentari de textos a classe	Treball (T)	Un treball escrit	Tutories (Tut)	Altres (AA)	Avaluació (AV)	Dues proves escrites	TOTAL HP: 60 h	TOTAL HNP: 90 h

HP: hores presencials de l'alumne/a

HNP: hores no presencials de l'alumne/a

Sistema d'avaluació

mecanismes d'avaluació	codificació / descripció-criteris / tipologia TPD	observacions	O*	Activitat	%*

Assistència i participació (As)	Assistència regular i participació a classe (debats, exercicis)		1,2,3,4		20
Taller d'avaluació (TA) (Examen)	Dues proves escrites		1,2,3,4		25 25
Informe (In) / Treballs (T)	Un treball escrit		1,2,3,4		30
Altres (A)					
TOTAL					100

En cas de plagi, s'aplicarà el que estableix la 'Normativa de l'avaluació i la Qualificació de la Docència en els Graus i Màsters a La UdL'.

IMPORTANT: Els estudiants que combinin els seus estudis amb una **feina a temps complet** tenen dret a **demanar avaluació alternativa en un termini de 5 dies des del començament del semestre**. Per més informació, envieu un correu electrònic a academic@lletres.udl.cat o adreceu-vos a la Secretaria de la Facultat de Lletres.

Bibliografia i recursos d'informació

General

AV (1970-2001) *Cambridge Ancient History*. Cambridge: Cambridge University Press.

Amason, Johann P.; Raaflaub, Kurt, A., and Wagner, Peter, eds. (2013) *The Greek Polis and the Invention of Democracy. A Politico-cultural Transformation and Its Interpretations*. Wiley Online Library e-books

Beard, Mary y Henderson, John (2016) *El mundo clásico: Una breve introducción*. Madrid: Alianza editorial.

Boardman, John; Griffin, Jasper; Murray, Oswyn, eds. (1986) *The Oxford history of the classical world*. Oxford: Oxford University Press.

Crawford, Michael, ed. (1986) *Fuentes para el estudio de la historia Antigua*, traducción de César Palma. Madrid: Taurus.

Hornblower, Simon and Spawforth, Anthony (1998; online 2003) *The Oxford Companion to Classical Civilization*. Oxford: Oxford University Press.

Owens, E. J. (1991) *The City in the Greek and Roman world*. London and New York: Routledge.

Raaflaub, Kurt A., ed. (2016) *The adventure of the human intellect: self, society, and the divine in ancient world cultures*. Chichester, West Sussex, UK; Malden, MA, USA: John Wiley & Sons, Ltd.

Rawson, Beryl, ed. (2011) *A companion to families in the greek and roman worlds*. Llibre-e Wiley-Blackwell.

Rutter, N. Keith and Sparkes, Brian A., eds (2000) *Word and image in ancient Greece*. Llibre-e Edinburgh University Press

Revistes científiques

American Antiquity

American Journal of Archaeology(AJA)

Archaeological Reports

Britannia

Cambridge Archaeological Journal (CAJ)

Hesperia Supplements

Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens

Journal of Field Archaeology

The Journal of Hellenic Studies

The Journal of Roman Studies

Memoirs of the Society for American Archaeology

Studi Micenei ed Egeo-Anatolici (SMEA)

World Archaeology

Col.leccions de textos antics grecs i romans

Fundació Bernat metge (Català)

Gredos (Castellà)

Budé series (Collection des Universités de France= (Paris: Les Belles Lettres) (Francès)

Loeb Classical Library (Harvard University Press) (Anglès)

Oxford Classical Texts (Oxford University Press) (Anglès)

En línia

Lacus Curtius (<http://penelope.uchicago.edu/Thayer/E/Roman/home.html>)

Perseus Digital Library (www.perseus.tufts.edu/hopper/collections)

Atlas

- Pleiades, a joint project of the Ancient World Mapping Center, the Stoa Consortium, and the Institute for the Study of the Ancient World.

<https://pleiades.stoa.org/>

- Digital Atlas of Roman and Medieval Civilization (DARMC) Harvard

http://feedproxy.google.com/~r/Awol-TheAncientWorldOnline/~3/e_bT7yWRhpA/digital-atlas-of-roman-and-medieval.html>

Grècia

Amason, Johann P.; Raaflaub, Kurt A., and Wagner, Peter, eds. (2013) *The Greek polis and the invention of democracy: a politico-cultural transformation and its interpretations*. Chichester, West Sussex, UK ; Malden, MA: Wiley-Blackwell.

Aubet, M. Eugènia (1994) *Tiro y las colonias fenicias de Occidente*. Barcelona: Ed. Crítica.

Boardman, John (1999) *Los Griegos en ultramar: comercio y expansión colonial antes de la era clásica*. Madrid: Alianza.

Brown, Ann (1994) *Arthur Evans and the Palace of Minos*. Oxford: Ashmolean Museum.

Burkert, Walter (2007) *Religión griega arcaica y clásica*. Madrid: Abada.

Dickinson, Oliver (2000) *La Edad del Bronce Egea*. Madrid: Ed. Akal.

Cartledge, Paul (2009) *Los Espartanos Una historia épica*. Barcelona: Ed. Ariel.

Finley, Moses I (1985) *El món d'Ulisses*. Barcelona: Editorial Empúries.

French, Elizabeth (2005) *Micenas Capital de Agamenón*. Barcelona: Edicions Bellaterra.

García Gual, Carlos (1992) *Introducción a la mitología griega*. Madrid: Alianza Editorial

Heròdot (2000-2012) *Història*; introducció, text revisat, traducció i notes de Manuel Balasch (v. 1-2); text grec revisat, traducció i notes de Joaquim Gestí (v. 3-9). Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i grec)

Heròdot (1977-1989) *Historia*, introducción de Francisco R. Adrados; traducción y notas de Carlos Schrader. Madrid: Gredos. (Castellà)

Homer (2005-2009) *Ilíada*, text grec revisat i apartat crític de Francesc J. Cuartero i Iborra; traducció de Montserrat Ros i Ribas; notes a la traducció i mapes de Joan Alberich i Mariné. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i grec)

(2010) *Odissea*; text grec revisat i apartat crític de Francesc J. Cuartero i Iborra; traducció poètica de Carles Riba; notes a la traducció i mapes de Joan Alberich i Mariné. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i grec)

Homero (2015) *Ilíada*, introducción, traducción y notas de E. Crespo; índice onomástico de M. Cuesta; revisión de C. García Gual. Barcelona: Gredos. (Castellà)

(2013) *Ilíada*; texto crítico, traducción y notas por Luis M. Macía Aparicio. Col·lecció Alma mater. Madrid: Consejo Superior de Investigaciones Científicas. (Castellà i grec)

(2015) *Odisea*; traducción de J.M. Pabón; índice onomástico de Ó. Martínez; prólogo de C. García Gual. Barcelona: Gredos. (Castellà)

Kaplan; Michel dir.; Richer, Nicolas coord. (1995) *El Mundo griego*. Granada: Universidad de Granada.

Mossé, Claude (1987) *Historia de una democracia: Atenas*. Madrid: Akal.

Osborne, Robin (1998) *La formación de Grecia, 1200-479 a.C.* Barcelona: Crítica.

Peckham, Brian (2014) *Phoenicia : episodes and anecdotes from the ancient Mediterranean*. Winona Lake, Indiana : Eisenbrauns.

Pomeroy, Sarah; Burstein, Stanley; Donlan, Walter y Tolbert, Jennifer (2001) *La Antigua Grecia. Historia Política, Social y Cultural*. Barcelona: Ed. Crítica.

Ratto, Stefania (2007) *Grecia*. Barcelona: Mondadori.

Rhodes, Peter Jones (2016) *La Antigua Grecia: una historia esencial*. Barcelona: Crítica.

Ridgway, David (1997) *El Alba de la Magna Grecia. Pitecusa y las primeras colonias griegas de Occidente*. Barcelona: Ed. Crítica.

Shiple, Graham (2001) *El mundo griego después de Alejandro 323-30 a.C.* Barcelona: Ed. Crítica.

Tréziny, Henri, ed. (2010) *Grecs et indigènes de la Catalogne à la mer Noire: actes des rencontres du programme européen Ramses2 (2006-2008)*. Paris: Errance; Aix-en Provence: Centre Camille.

Tucídides (1953-1982) *Història de la guerra del Peloponès*, text revisat i traducció de Jaume Berenguer Amenós. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i grec)

(2000) *Historia de la guerra del Peloponeso*; traducción y notas de Juan José Torres Esbarranch. Col·lecció Biblioteca básica Gredos. Madrid: Gredos. (Castellà)

Vidal-Naquet, Pierre (2002) *El món d'Homer*. Barcelona: Editorial Empúries.

Vernant, Jean-Pierre (1991) *Mito y religión en la Grecia antigua*. Barcelona: Ariel.

Roma

- Alföldy, Géza (2012) *Nueva historia social de Roma*. Sevilla: Secretariado de Publicaciones, Universidad de Sevilla.
- Augusto (1987) *Res gestae. divi Augusti: autobiografía del Emperador Augusto*; edición por Guillermo Fatás, Manuel Martín-Bueno. Zaragoza: Universidad Popular: Ayuntamiento de Zaragoza.
- Beard, Mary (2016) *SPQR: Una historia de la antigua Roma*. Barcelona: Crítica.
- Bispham, Edward, ed. (2009) *La Europa romana. Historia de Europa Oxford*. Barcelona: Ed. Crítica.
- Cornell, T.J. (1999) *Los Orígenes de Roma c. 1000-264 a.C. Italia y Roma de la Edad del Bronce a las guerras púnicas*. Barcelona: Crítica.
- Cornell, Tim y Matthews, John (1992) *Roma : legado de un imperio*. Madrid : Folio.
- Cumont, Franz (1987) *Las religiones orientales y el paganismo romano*. Madrid: Akal.
- Gabucci, Ada (2006) *Roma*. Barcelona: Mondari.
- Gnoli, Gherardo et Vemant, Jean-Pierre, eds. (1982) *La Mort: les morts dans les sociétés anciennes*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Goldsworthy, Adrian Keith (2002) *Las Guerras púnicas*. Barcelona: Ariel.
- Hopkins, Keith (1981) *Conquistadores y esclavos*. Barcelona: Ediciones Península.
- Jones, Peter (2013) *Veni, vidi, vici. Hechos, personajes y curiosidades de la antigua Roma*. Barcelona: Ed. Crítica.
- Kaplan; Michel dir.; Richer, Nicolas coord. (1995) *El Mundo romano*. Granada: Universidad de Granada.
- Lancel, Serge (1994) *Cartago*. Barcelona: Crítica.
- Livi, Tit, 59 aC-17 dC (2002-2011) *Ab urbe condita. Història de Roma*; introducció d'Antonio Fontán; text revisat, traducció i notes d'Antoni Cobos. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i llatí)
- Livio, Tito, 59 aC-17 dC. (1990) *Ab urbe condita*. Historia de Roma desde su fundación; introducción general de Ángel Sierra; traducción y notas de José Antonio Villar Vidal. Madrid: Gredos. (Castellà)
- Miró Vinaixa, Mònica i Espluga, Xavier (2006) *La Literatura llatina*. Barcelona: UOC.
- Momigliano, Arnaldo (1989) *El Conflicto entre el paganismo y el cristianismo en el siglo IV*. Madrid: Alianza.
- Ogilvie, Robert Maxwell (1995) *Los Romanos y sus dioses* [traductor: Álvaro Cabezas]. Madrid: Alianza Editorial.
- Plutarco (1926-1946) *Vides paral·leles*; text i traducció de Carles Riba. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català i grec)
- Plutarco (2001-20010) *Vidas paralelas*; introducción general, traducción y notas por Aurelio Pérez Jiménez. Col·lecció Biblioteca básica Gredos. Madrid: Gredos. (Castellà)
- Roldán, José Manuel (1991) *Historia de Roma, Tomo I: La República Romana*. Madrid: Ed. Cátedra.
- Roldán, José Manuel, Blázquez, José María, del Castillo, Arcadio (1999) *Historia de Roma, Tomo II: El Imperio Romano (Siglos I-III)*. Madrid: Ed. Cátedra.
- Rostovtseff, Michel Ivanovic (1976) *Historia económica y social del mundo helenístico*. Madrid: Espasa-Calpe (Oxford 1941)
- Suetoni, ca. 69-140 (1966-1971) *Vides dels dotze cèsars. De vita duodecim caesarum*; text revisat i traducció de Joaquim Icart. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català)
- Suetonio, ca. 69-140 (1992) *Vidas de los doce césares De vita Caesarum*; traducción y notas de Rosa Mª Agudo Cubas. Madrid: Gredos. (Castellà)
- Tàcit, Corneli (1930-) *Annales*; traducció de Ferran Soldevila. Barcelona: Fundació Bernat Metge. (Català)
- Tácito, Corneli (1979-1980) *Anales*; introducción, traducción y notas de José L. Moralejo. Madrid: Gredos. (Castellà)
- Zanker, Paul (1992) *Augusto y el poder de las imágenes*. Madrid: Alianza Editorial
- Torelli, Mario (1996) *Historia de los etruscos*. Barcelona: Ed. Crítica.